

sít a tagok részére és a biztosítottak számára elszegényedés esetén is segítséget nyújt. A kereskedők és iparosok társadalombiztosítójának jövedelméhez a kereskedelmi és iparkamarák is hozzájárulnak, az állam pedig ötmillió lei szubvenciót folyósít. Természetesen, ezenkívül a tagok járulékok fizetésére köteleztetnek. Orvosokról az általános betegsegélyző gondoskodik. Aggkori biztosítást hatvan éves kor, vagy harminc évi tagság után folyósítanak, ha azonban a biztosított betöltötte a hatvanadik életévét, de nincs harminc éves tagsága, már tizenöt évig fizetett tagsági járulékeinak arányában is, aránylagos nyugdíjat élvez. A biztosított özvegye, ha legalább öt évet élt együtt férjével, a teljes nyugdíjösszegnek a husz százalékára, hat évi együttélés esetén huszonöt százalékára, hét év után harmincöt százalékára, nyolctól tizenöt évig 50 százalékára, 15 éven felül pedig a nyugdíj járulék 60 százalékára jogosult. Ha az özvegynek 18 éven aluli gyermeke van, egy gyermek után további 20, két gyermek után 30, három vagy több gyermek után 40 százalékos nyugdíj többletre tarthat igényt. Árva gyermekek nyugdíjjogosultsága a következő arány szerint érvényesül: egy gyermek a nyugdíj 50 százalékát, két gyermek 70, három vagy több gyermek 90 százalékát élvezi. Az özvegy nyugdíjjogosultsága megszűnik, ha ismét férjhez megy, a gyermekek nyugdíjjogosultsága 18 éves életkoruk után ér véget.

Az adófelülvizsgálat

Ebben az évben az adóemelék átlaga Ardeal-Erdélyben elérte a 150 százalékot. Volt olyan megye, ahol a tavalyi egyenesadónak négyszeresét vetették ki. Ezek után az Ardeal-erdélyi adózó nyugodtan hajthatta le fejét, abban a tudatban, hogy ahogy a fellebbezési bizottságok munkájukat befejezték az ország két, iparilag jelentékeny megyéjében, Bihor-Biharban és Cluj-Kolozsmegyében, adórevíziót tartottak és hír szerint ugyanígy fognak Arad, Timiş-Temes és az ezekkel szomszédos megyékben eljárni. Jogi szempontból semmi alapja nincs ennek a revíziónak. A jogerőssé vált kivétel éppen úgy kötelező az államra, mint az adóalanyra. Az egyenesadóról szóló törvény meghatározza azokat a szörvénys eseteket, amikor a kivétel módosítását lehet kérni, de nincsen olyan szabály, amelynek alapján nyomban az adókivétel után ezt revízió alá vonni és reformálni lehetne.

Az említett két megyében történt revízió alkalmával a pénzügyminisztérium arra hivatkozott, hogy nem az adó új megállapításáról, hanem az adókivétési eljárás ellenőrzéséről van szó. Lényegileg az mindegy, mert a végeredmény mégis csak az adókivétel megváltoztatásához vezet. De a most említett indoklás súlyos bizalmatlanságot árul el a pénzügyi főtisztviselőkkel szemben éppen olyan időben, amikor azok sokkal jobb kivétési eredményt produkáltak, mint valaha. Canciov miniszter nem csinál titkot abból, hogy az adókivétel mértéke nem az állam szükséglete, hanem az adóalany teljesítőképessége és ebben a felfogásban eltér elődeitől. Az adókivétel csak akkor reális, ha konkrét bázissal bír. Az állami szükséglet felső határa konkrét dolog, amely számokban fejezhető ki. Az adóalany teljesítőképessége azonban imaginárius szám, amelyet ha sikerülne is megtalálni, annak reálitása kétséges marad mindaddig, míg az adóalany be nem fizette a reálított adót. Az előző pénzügyminiszterek a megfelelő óvatossággal jártak el ennek az ismeretlenségnek a megfigyeltetésénél és nem hatoltak az adófizetési képesség végleteig. Canciov miniszternek sikerrel vannak, de a sikert ferékig még sem szabad kiüriteni. Elsősorban is visszaszám az a bizalmatlanság, a mellyel a minisztérium a kivétel és ellenőrző pénzügyi apparátussal szemben viselkedik, akkor, mikor azt ugyiszlóval en bloc helyezi vizsgálat alá és ezzel azt fejezi ki, hogy nem is képzelhető el, hogy valaki az adókivétel körüli tisztaságot lelkiismeretesen lássa el. Az adóalanyok iránti bizalmatlanság még érthető, mert annak legsajátabb anyagi érdekeiről van szó, de nem tételezhető fel, hogy az egész testület munkája egy legfelsőbb ellenőrzésre szorúljon. Az adórevízió technikája újabb bizonytalanságot idéz elő azoknak az adófizetőknek körében, akik az év néhány hónapját már amúgy is az adókivétel hatóságai előtt való megjelenéssel és az adókivételhez szükséges felvilágosítással töltötték. A néhány évvel ezelőtt bevezetett patenta fixa-adórendszer éppen a kivétési adminisztráció egyszerűsítését célozta. Hova jutunk, ha a valóságban az egyszerűsítés úgy történik, hogy két ízben is vetik ki az adót, egyszer a rendes eljárás szerint, másszor a revízió során.

Tudjuk azt, hogy az az adórevízió, amelynek most híre járt, csak egyes nagy vállalatokra fog kiterjedni, de ez mit sem változtat az ezáltal meghonosított elvnek a súlyán: hogy jogerős adókivétel is revízió alá vethető. A kisebb adófizetőkre nézve is van híre a pénzügyi kormányzatnak és ez az, hogy a kötelező könyvviteli rendszer keresztülvitele helyett az átalányadót létesítik. Tekintve, hogy a patenta fixa egymagában is az átalányadó jellegével bír, félt, hogy a beharangozott új adórendszer csak egy új járulékos adót jelent, ami betetőzése volna a tulajdonképpen fordult fiskális politikának.

Október elsejéig fizethetők kedvezményesen a hátralékos adók

Október elsején lejár a hátralékos adók fizetésére engedélyezett kedvezmény. Az előnyös fizetési feltételeket semmiképpen sem hosszabbítják meg.

INDOKOLT PANASZ.

- Hallatlan, hogy egy meglett kora ember ennyire ne tudjon magán uralkodni.
- Mi történt?
- Képzeld, az a betyár úgy berugott, hogy egész este a kezemen járkált!

Átalányadó-rendszer terve a kisiparosok könyvvezetési kötelezettsége helyett

A fővárosi kereskedelmi és iparkamara igazgatótanácsa a napokban behatóan foglalkozott a hazai kiskereskedők és kisiparosok kötelező könyvvezetésének ügyével és Dumitrescu-Militari, az igazgatóság tagja ez alkalommal közölte, hogy e kérdésről megbeszélést folytatott a pénzügyminiszterrel. Hosszasan tárgyalt Dumitrescu-Militari Canciov pénzügyminiszterrel, akit arról igyekezett meggyőzni, hogy

az új rendszer súlyos helyzetet teremt és kérte, hogy mondjon le a kötelező könyvvezetés rendszerének alkalmazásáról. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy tanulmány tárgyává teszi, hogy milyen módon módosíthatja a törvény rendelkezéseit. Rendeletéről van szó, amely átalányadó bevezetését hozná és amely így elvetné a kiskereskedők és iparosok könyvvezetési kötelezettségének elvét.

„Az ország érdekel, a törvényesség és emberiség szempontjai egyaránt megkívánják, hogy a kisebbségi lakosságtól ne vegyék el a munka és kenyérkereset jogát”

Az itt közölt figyelemreméltó cikk az Argus című közgazdasági napilapban látott napvilágot és azzal a gyűlölethadjárattal foglalkozik, amely állandóan a kisebbségi lakosság kenyerének elkobzására uszít. Az ország legkomolyabb közgazdasági szaklapja közölte ezt a cikket, amelynek szenvedélymentes hangjához nem kell és nem is kívánunk semmit hozzáfűzni. Legfeljebb csak annyit, hogy jólesik tudni: a komoly gazdasági tényezők így gondolkodnak ebben az országban...

INDOKOLATLAN A KISEBBSÉGEK ELLENI HAJLSZA.

— Az ardeal-erdélyi iparosokra — így kezdődik a nyilatkozat, amely egy igen tekintélyes ardeal-erdélyi nagyiparos szavait foglalja össze, — mély benyomást gyakorolnak azok a vádak, amelyeket napirendszerűen hangoztatnak és amelyekről az Universul újabb ismét közölt egy cikket. A cikkíró felháborodását fejezi ki afölött, hogy a legtöbb ardeal-erdélyi gyárban a román elem, még mindig kisebbségben van. Indokolt volna azonban ez a neheztelés, ha a román ipari munkások között még egyáltalán volna munkanélküli. Hála azonban a belföldi és külföldi gazdasági körülményeknek, a román ipar fejlettsége olyan valóság, amelyet nem lehet tagadni. Az ország összes régi és új gyárai ugyiszlóval teljes munkateljesítő képességükkel dolgoznak, így tehát ma

az országban a román munkások között nincsen munkanélküliség, sőt éppen ellenkezőleg áll a dolog: az iparban nagy munkáshiány érezhető.

— A valósággal teljesen ellenkezőnek tehát a vádak, amelyeket szemünkre vetnek. Régi, elcsépeelt szöveg már ez, melyet állandóan ismételnének, annak ellenére, hogy már rég elvesztette időszerűségét. Az ardeal-erdélyi gyárak állandóan az ajánlkozásnak megfelelően alkalmaznak munkásokat, úgyhogy nem lehet még beszélni sem a román munkás munkanélküliségről.

— De más vonatkozásai is vannak ennek a problémának és ha más oldaláról is megvizsgáljuk a kérdést, akkor azt kell mondanunk még, hogy

semmiféle szempont sem indokolja azt, hogy a kisebbségi elemet ki kell zárni abból a munkából, amelyhez ért,

amelyet ismer, amelyhez megvan a szükséges előképzettség, csupán azért, hogy alyannal helyettesítsük, akinek nincs meg a szükséges szakértelme. Ha ezt az elvet követnénk, úgy felbomlana a gyári és műhelyi termelés rendje. Ardeal-Erdély gyárai különösen a legnagyobbak, nem tegnap alakultak. Nem háborúutáni alapítások, hanem régen megalapozott vállalkozások, amelynek már évtizedeken át jól előkészített és betanított személyzete volt. Ennek a személyzetnek nagy része még apától örökölte a helyet, amelyet betöltött az ipari termelésben. Tegyük fel, hogy mindezeket szélnek eresztenénk, csak azért, hogy valamennyiüket román nemzetiségű elemekkel cseréljük fel: vajjon nem

bontaná ez meg az összes ardeal-erdélyi gyárak és műhelyek munkájának rendjét?

Hiszen az ardeal-erdélyi gyárosok és iparosok vállalatának, létének sorsa forogna kockán ebben az esetben.

— Tegyük fel azonban, hogy a körülmények arra kényszerítenének bennünket, hogy egész kisebbségi személyzetünket: százakat, magyarokat és a többit elbocsátani lennénk kénytelenek, de kérdem, vajjon lehet-e ilyen mértékű alkalmazni a törvényesség és emberiség szempontjából is? A válasz határozott: Nem.

— Nem hiszem, hogy el lehetne venni a

munkához való jogát és így életlehetőségeit olyan embereknek, akik román állampolgári kötelességeiknek maradék nélkül eleget tesznek azon a földön, ahol éltek és dolgoztak és ahol már apáik és ősök is dolgoztak.

A mai helyzetben és körülmények között mindazok az emberek, akik tényleg román állampolgárok a törvények és az alkotmány értelmében azonos jogokkal és kötelességekkel bírnak, mind azon emberek, akik Romániában tesznek eleget katonai kötelezettségeiknek, akik itt adóznak, ezek az emberek bármely országba mennének, ott éppen ezen okokból idegeneknek tekintetnénk. — Vajjon mihez foghatnának ezek az emberek, ha még a magánvállalkozásokból is eltávolítanánk őket, ahol már évek és tízevek óta dolgoznak. Nem kaphatnak munkát sem államnál, sem megyénél, sem községnél, se közvállalkozásnál, sem magánvállalatnál. Aminek az volna a következménye Ardealban, hogy

becsületes, értelmes, derék munkások tízezreit dobni oda a nyomorúság zsák-mányául.

Hiszen a nemzeti munkavédelemről szóló törvény értelmében és az annak alkalmazásával megbízott hatóságok szerint: a kisebbségeket sehol nem szabad befogadni, még akkor sem, ha olyan üresedésben lévő helyek vannak, amelyeket román etnikai eredetű állampolgár nem akar elfoglalni.

— Vajjon lehet-e az iparban a nemzeti munka védelmét ennyire nem humanus, törvénytelen és a nemzetgazdaságra nézve jelentékenyen káros uton-módon megoldani?

— Az ország jóvalta és nyugalma érdekében, az ország és a nemzet fejlődése érdekében, a lakosság lelki egysége érdekében, az ország minden polgárát — *la 15 din a* volna etnikai eredete — békében *automat* dolgozni, hogy éljen és gyarapodjék, ha *it* nek, értelmes és becsületes.

Gépeket osztanak ki a Cluj-kolozsvári kisiparosok között

Negyven Cluj-kolozsvári kisiparosnak az iparügyi minisztérium gépeket és szerszámokat bocsát rendelkezésre. A kisiparosok támogatása címén kiosztásra kerülő gépeket és szerszámokat az iparosok nem tartoznak kifizetni.

Megkönnyítik az üzembővítések engedélyezését

A most életbelépett kartelltörvény szabályozza az új beruházások kérdését is. A törvény, illetőleg a végrehajtási utasítás rendkívül sok feltételhez köti az új gépek beállításának, illetőleg az üzemek kibővítésének engedélyezését, még a legindokoltabb esetekben is. Az új beruházásokhoz az engedélyt az ipari bizottság adja ki, amely a legszigorúbban ragaszkodik a törvény, illetőleg annak végrehajtásáról szóló miniszteri rendelet feltételeihez. Gyakran megtörténik ezért, hogy az investíciós kérések elintézése heteket, sőt hónapokat vesz igénybe, ami súlyos károkat okoz az iparvállalatoknak. Fővárosi lapok értesítései szerint, a kereskedelmi és ipariügyi minisztériumban felmerült az a terv, hogy az üzembővítések engedélyezését megkönnyítik, illetőleg gyorsabbá teszik. E célból a rendeltörvény vonatkozó intézkedéseit módosítani fogják.

KERÜLŐ UTAKON.

A nagy bérkaszánya kapuja előtt megáll egy keménykalapos, kékizésmás fiatalember. Végigbongázza a kapuban lógó cédulákat, aztán felmegy a harmadik emeletre és becsenget az egyik lakásba.

— Mi tetszik? — kérdezi zordul az ajtót nyitó háziasszony.

— Biztos hatású, nagyon olcsó féregirtószerem van — mondja a keménykalapos, — melegen ajánlhatom.

— Nem kell — feleli mérgesen a hölgy és be akarja csapni az ajtót. Am a fiatalember nem hagyja magát.

— Garancia mellett megöl minden poloskát...

— Nincs poloskám.

— Svábot...

— Nincs svádom.

— Bolhát...

— Nincs bolhám.

— Egyetlenegy se!

— Egyetlenegy se.

A fiatalember most már más hangon folytatja:

— Ugy-e itt van kérem az a kiadó, csinosan burtozott szoba.

— Igen, itt van.

— Bravó, — öröendezik a fiatalember —, kivesszem a szobát.

Hogy néznek ki

az új ötvenleikesek.

A pénzügyminisztérium legutóbb felhatalmazást nyert 12 millió darab 50 leies címletű ércpénz forgalombahozatalára. Az új érmék leírása most jelent meg és ebből kiderült, hogy az ötvenleikesek kivitelben hasonlóak lesznek az új nikkel százasokhoz, azzal a különbséggel, hogy a pénzdarabokat díszítő dombormű öfelségét, az uralkodót a királyi testőrség sisakjával ábrázolja. Az érmék anyaga 97.5 százalékos nikkel, átmérője 24 milliméter, súlya pedig 5.83 gramm. Az uralkodót ábrázoló arcképen a király balra néz, a sisak tollazatának szálai különállóak és egyenlők. A csákón hat szegecs látható, a vállrőzsa baloldalán a dombormű kiegészítője I. Jale jegyzése szerepel. A kép jobb és baloldalán a következő felírás olvasható: „Carol II. Regele Romanilor”. Az érme hátlapján az ország címerének középső része szerepel az uralkodóház címerével, amit baloldalon habérág, jobboldalon pedig cserfaág övez. A két levél díszítmény között, a pénzdarab alsó részén „1937” felirat látható, a kibocsátás évének megjelölése. A címertől baloldalra számmal kiírva a pénzdarab címe szerepel, tehát az 50-es számjegy, jobboldalon pedig ez a felírás: „Lei”. A pénzdarab élén 136 rovátka van, valamennyi egyenlő távolságban. Az új ötvenleikesek jellegzetessége, hogy a mágnes hatására érzékenyek, a mágnesség vonzza az érméket.

GONDOLATOLVASÓ.

Valaki betéved egy elhagyott zöldvendéglőbe.

— Mondja, mit lehetne enni? — kérdezi a pincértől.

— Lehetne, kérem, enni, — szól a pincér — egy finom libapecsénnyét, egy hagymás rostélyost, egy bézileletet, egy vesepecsénnyét, de ahogy én látom, az ur egy főzelékfelfűtést fog enni.

— Micsoda szemtelenség ez? Hát honnan tudja, hogy én egy főzelékfelfűtést fogok enni?

— Onnan, hogy... — mondja a pincér —, hogy én egy főzelékfelfűtést fogok enni.

A munka ellenőrzéséről szóló törvényes rendelkezések ismertetése

A kereskedelmi és iparvállalatok ellenőrzéséről szóló törvény 1927-ben jelent meg a Monitorul Oficial 82. számában. Arra vonatkozóan, hogy mi tekintendő ipari és kereskedelmi vállalatnak, a törvény nyolcadik szakasza ad felvilágosítást.

Eszerint azon kereskedelmi és ipari vállalatok esnek az említett törvény rendelkezései alá, amelyek állandóan és rendszeresen foglalkoztatnak több, mint tíz alkalmazottat. Ezek a vállalatok kötelesek az ellenőrzés hatékonysága céljából és annak igazolására ellenőrzési könyvet felfektetni.

Mi az ellenőrzési könyv célja?

Ez a könyv arra szolgál, hogy a munkaügyi felügyelők bejegyezhesék mindazon észrevételeiket és megjegyzéseiket, amelyeket a kereskedelmi és ipari vállalatok ellenőrzése során eszközölnek.

Az említett vállalatok a fenti könyvön kívül kötelesek könyvet tartani a munkások szabadságidejének beosztásáról. A kézműiparosok az új ipartörvény értelmében csak tíz munkást tarthatnak, így tehát számukra nem kötelező ennek a könyvnek a vezetése, de helyesen teszik, ha a munkásaik szabadságára vonatkozó iratokat, amelyekből kitűnik a szabadságolás ideje és módja, megőrzik felmutatás végett, másrészt pedig saját érdekükben azért is, hogy esetleges perek során bizonyítékként szolgáljanak.

Kik jogosultak az ellenőrzésre?

Az ellenőrzést a munkaügyi felügyelők végzik. A kerületi munkafelügyelő erre megbízást adhat az alfelügyelőnek (subinspector) is. A munkaügyi vezérfelügyelők, kerületi felügyelők és alfelügyelők hatásköre és ellenőrzési joga a következőkre terjed ki:

1. Annak megállapítása, hogy betartották-e az összes törvényeket, rendeleteket, amelyek a munka védelmére és szabályozására vonatkoznak.

2. Közbenjárhatnak a munkaadó és az alkalmazott közötti szolgálati viszony fenntartása és a szerződés megkötése érdekében. Ha a szerződő felek kollektív szerződést öhajtanak kötni, úgy kötelesek elősegíteni annak létrejöttét és feladatuk körébe tartozik a felmerült viták elsimítása.

3. Feladatuk elősegíteni a szakmai egyesületek megalakulását. Az így megalakult egyesületek ellenőrzése is hatáskörükbe tartozik.

4. A munkaközvetítő hivatalok ellenőrzése. Itt a munkaadókkal és a munkásokkal együtt megállapítja és ellenőrzi a munkapiac feltételeit.

5. A munkakamarákkal való együttműködés a fenti célok elérésére.

6. A hatáskörükbe tartozó vidék gazdasági és társadalmi helyzetének ismertetése és az erre vonatkozó adatok összegyűjtése. Ennek a célnak elérése érdekében kérhetnek az érdekeltektől felvilágosításokat, anélkül azonban, hogy ez a kereskedelmi vagy ipari (gyártási) titkaira vonatkozzon.

7. Az alkalmazottak szakmai vagy kulturális fejlődésének elősegítése és az e célból alakult intézmények ellenőrzése.

8. Tanoncotthonok és mindennemű munkásjóléati intézmények létesítésének elősegítése és azok ellenőrzése.

Milyen mértékben áll fenn az ellenőrzési jog?

1. Éjjel, nappal bemehetnek az üzemekbe. Erről azonban a munkaadó vagy annak képviselője értesítendő. A munkaadó jogosult az ellenőrző közeget az egész ellenőrzési eszmé alatt követni. A munkaügyi felügyelő az ellenőrzési jogot azonban csak a munkaügyi törvényekben és rendeletekben körülhatárolt cél elérése végett gyakorolhatja. Így tehát például pénzügyi természetű vagy más hatóság körébe tartozó ellenőrzést nem gyakorolhat.

2. Joga van kérdéseket intézni a munkásokhoz, de csak a munkaügyi törvények és rendeletek betartására vonatkozóan. A feleleteket írásbeli nyilatkozatokba is foglalhatja.

3. Kérheti a tulajdonostól az ellenőrző és a szabadságokról szóló könyv felmutatását. Viszont a kereskedelmi könyveket, számlákat, levelezést, stb. nem kérheti.

4. A különleges módszerrel dolgozó vállalatoknál a helyi hatóságok közreműködésével intézkedéseket tehet a munkások egészségének megóvása céljából.

A munkaadó az ellenőrzés megkezdése előtt jogosult kérni az ellenőrző közeg ellenőrzésre való jogosultságának igazolását.

Az ellenőrző közegek által foganatosított törvényes intézkedések be nem tartása a törvényben foglalt büntető rendelkezéseket vonja maga után. A bírság első ízben ezer leitől ötvenezer leig terjedő összegben állapítható meg és ismétlődés esetén az üzembezárást is maga után vonhatja.

A törvényes ellenőrzési jog gyakorlásában az ellenőrző közegek meg nem akadályozhatók, jegyzőkönyvük csak hamis tartalma címén támadható meg, viszont az ellenőrző közegek kötelesek az ellenőrzés közben tudomásukra jutott kereskedelmi vagy ipari titkokat megőrizni.

Tekintettel arra, hogy az ipari és kereskedelmi vállalatoknál gyakori az ellenőrzés, a fenti rendelkezések ismerete minden ipari és kereskedelmi vállalat tulajdonosának előnyére válik.

Dr. K. S.

Tiltakozik az elszaporodott üzleti ajándékozások ellen a Védjegy tulajdonosok Szövetsége

A kereskedelmi életben köztudomásúlag az utóbbi időben általánossá lett a vevőkörönség megajándékozásának a rendszere. A legkülönbözőbb ajándékokkal kedveskednek a kereskedők jobb vásárlóiknak nem egy esetben pedig pénzügyi jutalmakat osztanak ki. Az ajándékozás célja kétségtelenül a vételkedv fokozása és nem utolsó sorban új vásárlókörönség toborzása.

Az üzleti ajándékozások kérdésével foglalkozik legutóbbi jelentésében a Timisoara-temesvári székhellyel bíró Romániai Védjegy tulajdonosok Szövetsége, amely tudvalevőleg a védjegyek, áruhamisítások és a tisztességtelen verseny más megnyilvánulásainak leküzdésére alakult. A szövetség jelentésében megállapítja, hogy az utóbbi időben tulengő ajándékozási rendszer a tisztességtelen versenyre vonatkozó törvénybe ütközik. Amennyiben egy ajándék nemes célt szolgál, úgy senki sem ítéheti el — mondja a jelentés — de ha kétségtelenül vevőtoborzás a célja és ezzel a tőkeszegényebb cégekkel szemben a tisztességtelen verseny eszközt jelent, úgy feltétlenül elítélendő és szükséges a k

reskedelmi életből való kiküszöbölése. Az a vállalat, amely pénzügyi jutalmakkal toboroz vásárlót, elhagyja a megengedhető verseny alapját, amely elsősorban a jó és olcsó áru kell, hogy legyen és a vásárlókörönség megvesztegetésének eszközhöz nyúl.

A jelentés végül leszögezi, hogy az ajándékrendszer általánosítása a gazdasági életben súlyos zavarokhoz és a kereskedői etika süllyedéséhez vezethet.

RELATIVITAS.

Csintalan Pista a villamoson utazik. A kocsi nagyot zökken és egy élesebb hölgy Csintalan Pista ölébe pottyan. Pista nem vág valami jó arcot hozva, mire a hölgy indignálódva kérdezi:

— Talán nem is örül, hogy az ölébe estem?

Mire Pista:

— A kommunben örültem volna neki.

— Miért a kommunben?

— Mert az huss évvel ezelőtt volt.

Cooperativa de Credit a Industrişilor din Arad
Aradi Iparosok Hitelszövetkezete.

CONVOCARE

Cooperativa de Credit a Industrişilor din Arad
Isi va ţine

adunarea generală extraordinară

În Casa Culturală a Căminului Industrişilor, Str. Brătianu No. 18. în ziua de 3 Octombrie 1937, la orele 10½ a. m. iar în cazul când membrii nu se vor prezenta în număr cât se cere conform statutelor la capacitatea de a decide, în ziua de 10 Octombrie 1937, la orele 10½ a. m. când se vor lua hotărârile valabile, oricare ar fi numărul membrilor prezenţi.

Ordinea de zi cuprinde:

1. Cuvântul de deschidere.
 2. Propunerea consiliului de administraţie pentru dezvoltarea activităţii Cooperativei.
 3. Modificarea statutelor.
 4. Eventuale propuneri.
- Arad, la 10 Septembrie 1937.

Consiliul de administraţie

MEGHIVÓ

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete

rendkívüli közgyűlésére

az Aradi Iparos Otthon Kulturházának nagytermében, Str. Brătianu 18. 1937. október 3-án d. e. fél 11 órakor, ha pedig a tagok nem jelennek meg határozatképes számban, 1937. október 10-én d. e. fél 11 órakor tartja meg a következő

Tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó,
 2. Az igazgatóság előterjesztése a szövetkezet fejlesztése érdekében,
 3. Az alapszabályok módosítása.
 4. Esetleges indítványok.
- Arad, 1937, szeptember 10-én.

Az Igazgatóság.

MASODIK ESET.

Macera Manó nem volt az a kimondott gavallér, főként alkalmazottaitval szemben nem.

Ezt bizonyítja a könyvelője esete is:

— Macera ur — mondta egyik nap a könyvelő — pont huszonöt éve, hogy kedves atyjához, ehhez a céghez beléptem.

Mire Macera szomorúan ingatta a fejét:

— Kér, hogy nem él az öreg: biztosan valami szép ajándékot adott volna magának.

A kartellbizottság tervel és a valóság.

Bucureştiből jelentik, hogy a legfőbb kartell-előíró bizottság megvizsgálta a cement, textilárak és még több kartellizált közszükségleti cikk árait, tekintetbe véve a nyersanyagok árát, a munkabért, stb. és az árakat magasaknak találta, minél fogva több cikk leszállítását fogja javasolni az ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumnak. Az árcsökkenés hír szerint egyes cikkeknek 25 százalékgig terjedne. Mindenesetre a döntés még a miniszteriumtól függ.

Kellemesen cseng ez a hír a nagyközönség füleibe. Általában már hónapok óta bizottságok szakadatlanul üléseznek a drágaság letörésére, az állami gondoskodás lábzan ég — és augusztusban mégis emelkedést mutatott a létfenntartási költségek számhasonlítása. Vajon ebből az újabb tetszetős hírből mikor lesz valóság, de persze nem a termelés és a kereskedelem terhére

Az iparosság egységes megszervezése érdekében mozgalom indult meg Cluj-Kolozsvárott

Cluj-Kolozsvár iparostársadalmának megszervezése örövendetesen halad előre. Az ipartörvény életbeléptetése óta már több ipari szindikátus alakult meg, ezek között az ipari szindikátusok között azonban nincsen meg a megfelelő kapcsolat. Egymástól elkülönítve dolgoznak a szindikátusok és dolgoznak a már meglévő ipari szervezetek is. A Kisiparosok Országos Szövetségének helyi fiókja éppen úgy, mint a magyarpárti ipari szakosztály és a zsidó iparosok szervezete, nemkülönben a Román Iparosok Szövetsége egymástól külön dolgozik s ahelyett, hogy az erőket összpontosítanák, szétforgácsolják, fajra és felekezetre.

gácsolják, fajra és felekezetre.

Eppen ezért örömmel értesültünk arról, hogy a Cluj-kolozsvári iparosok egységes megszervezésére komoly mozgalom indult meg. A közelmúltban az ipartestület helyiségében értekezletet tartottak az összes ipari szervezetek elnökei, alelnökei és titkárai, hogy megbeszéljék azokat a módokat, amelyeknek igénybevétele egységes szervezetet lehetne teremteni.

Az első ülésen meg lehetett volna nagyok voltak az ellentétek, mégis remény van arra, hogy sikerül ezeket kiegyenlíteni és a Cluj-kolozsvári iparosok egységes szervezetét megteremteni.

Milyen találmányok alakíthatják át a világ gazdasági berendezését?

A Roosevelt által kiküldött bizottság jelentése.

Soha nem tartoztunk lelkes rajongói közé a New Deal-nek, az erősen demokratikus reklám és a szélsőségesen parancsuralmi tervgazdálkodás sajátos összetételű futószalagján gyártott gazdasági kezdeményezéseknek, amelyek végső elemzésükben, sőt eredményeiket tekintve is, joggal érdemelték ki a „rooseveltizmus” elnevezését. A fajsúlyt és az értékelést ennél találébban egy szóval bajosan lehetne kifejezni. Mégse tudtuk meghatódottság, átélés nélkül elolvasni azt a jelentést, amelyet a Roosevelt által 1934-ben életrehívott egyik bizottság, a National Resources Committee, most adott közre vizsgálódásairól.

A bizottságnak az volt a feladata, hogy a nagy tudományos, főként műszaki felfedezéseket, amelyek az utóbbi évtizedekben váltak korszakalkotókká, tegye vizsgálat tárgyává a gazdasági és társadalmi összefüggések szempontjából. Ehhez képest a kormány kiküldöttéin kívül tudósok, szociológusok, gyáripari vezetők, bankárok, továbbá a nyersanyag-szindikátusok és az árkonyszernek képviselői voltak tagjai a bizottságnak. A jelentés 388 oldal terjedelmű, de ebben a bizottság a végzett munkának csak egy részéről ad számot, úgy, hogy bizonyos idő múlva további jelentések fognak következni.

A jelentés szövege kitűnő írók kezére vall; mások aligha tudták volna a szemléltető példák és tanulságok egész sorát fevonultatni annak a tételnek igazolására, hogy a világ képe egészen más lenne, ha mindenütt, minden vonatkozásban idejében vetnének számot a technika fejlődésével s a modern felfedezések s találmányok jelentőségével.

A bizottság 19 korszakos jelentőségű felfedezést vett közelebről szemügyre s megállapította, hogy a felfedezésre irányuló első gondolatot, ötletet átlag 176 év választja el a gyakorlati megvalósítástól, s mely már modellformát ölt. Ettől fogva a gyakorlati használhatóság ismét 24 év telik el és ugyan csak 24 évben állapítható meg az átlagos időszak, amely a kereskedelmi forgalomba hozatalig, a felhasználathá vételig még hátra van. Az áru útja tehát kerek 48 esztendő, míg a gondolaté 176.

A bizottság azonban nemcsak a múlt tapasztalataira volt figyelemmel, hanem megvizsgálta a jövőt is abból a szempontból, hogy milyen találmányoknak, felfedezéseknek van kilátásuk olyan áttörőrejtő sikerre, amely alkalmas lehet, hogy a világ gazdasági és társadalmi berendezéseket gyökeresen átalakítsa. E felfedezések közé tartozik a mesterséges kaucek, az autólakóház, a műgyapjú, továbbá az az eljárás is, amelynek alapján a házak szériaszámra való előállításá válik lehetővé. Ide tartoznak a mechanikus gyapotszedő is, ezzel azonban baj van, mert alkalmazását a fenyegető tömeges munkanélküliségre való tekintettel nem engedik meg az Egyesült Államok hatóságai. Így ez a találmány ezidő-ig csak a Szovjetunióban használható fel.

De ennél nagyobb jelentőségű a hőmérséklet-mesterséges irányítása, mert az ezzel foglalkozó iparágak minden eddigi rekordteljesítményt túl fognak szárnyalni. Erre nézve elmondja még a bizottság jelentése, hogy a helyiségek mesterséges hűtése példátlan arányú eltolódásokat fog okozni az ipari termelésben világszerte. Eddig ugyanis a trópusi vidékeken semmiféle gyárvállalat nem tudott letelepedni, most pedig máris adva van a lehet-

őség, hogy az ipari feldolgozás a nyersanyagtermő helyeken menjen végbe még akkor is, ha az éghajlat egyébként európai ember számára elviselhetetlen volna. A trópusi vidékekre való kivándorlással tehát a nyersanyagokat feldolgozó iparágaknak máris számolnia kel.

Technikailag kielégítő a televízió is, de hiányzik még a bátorság az ipari és kereskedelmi kiaknázáshoz. Igen nagy jövőt jósol a bizottság a szénből nyert szintetikus motorhajtó anyagnak, ugyancsak annak a távirókészüléknek, amely egész ujságokat, vagy könyveket tud rádió útján közvetíteni. Az autogiro a forgalom szempontjából bir korszakos jelentőséggel. Ez a közlekedési eszköz, amely a nagyvárosi utvonalakról bármikor fel tud röppenni s le tud szállani a lapostetejű házakon is, túlhaladottá teszi úgy az autót, mint a mostani repülőgépeket.

S megtudjuk a jelentésből azt is, hogy Kaliforniában máris igen előrehaladott kísérletek folynak arra nézve, hogyan lehet gabonát gyárilag tenyészteni. E kísérleteknek a céljuk, hogy a mezőgazdasági termelést függetlenítsék az időjárás, a talaj és a nedvesség befolyásaitól.

A fotoelektrikus cella pedig, amely az emberi szem minden működését hiánytalanul el tudja látni, az egész gyártási folyamat állandó ellenőrzését teszi lehetővé egy-egy hatalmas gyárvállalat kis fülkéjéből. E találmány alkalmazását és gyakorlati kihasználását szíten a munkanélküliségtől való félelem gátolja. Erre nézve végül megrendítő nyíltsággal vallja be a bizottsági jelentés, hogy nincs segítség. A technikai fejlődés munkanélküliséggel jár együtt, ami igazolható azal is, hogy az Egyesült Államok ipari termelése elérte az 1929. színvonalat azal a különbséggel, hogy akkor kezdetlegesebb gyártási eljárások és eszközök mellett alig volt munkanélküli, most pedig tízmilliót tartanak számon. Lepőszhetetlen nemmel válaszol a bizottság arra a kérdésre is, vajjon újabb felfedezések és találmányok nem teremthetnek-e munkalehetőséget a munkanélkülivé vált rétegek számára? Szerinte ezek a találmányok csak a munkanélküliséget fokozhatják azzal, hogy tökéletesítik a termelést.

A New Deal, az agytrósz, sőt Roosevelt személyes presztízsével szárnyrakelő gazdasági tervek egy idő óta keveset hallatnak magukról, talán megérezték az idők járását, amely rajtuk époló kevéssé mult el nyomtalanul, mint a neveltségesség lomtarába száműzött hét aggyastán felett, akik a legfelső bíróság ezékeiben ellentállást tanúsítottak a gazdasági törvénygyártással szemben. De ezzel a jelentéssel, amelynek kissé elégikus hangu előszavát az Egyesült Államok elnöke írta, a rooseveltizmus olyan maradandó emléket állított, amely nem lehet kitéve semmiféle konjunktúrális hullámnak — annak sem, amelyet a reklám és a publicity váltakozó szerencséjével tart mozgásban.

Épül a Philips

romániai rádióámpagyára.

A Philips rádióvállalat, mint ismeretes, önálló gyárat épít az országban. Erre a célra a vállalat kibérelte a bucureştii dr. Cerkez selyemszövőde helyiségeit. A helyiség átalakítása már be is fejeződött és így az új rádióámpagyár rövidesen megkezdte működését.

UJ KELET

Románia egyetlen
zsidó napilapja

Kérjen mutatóványszámot

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Igen nagy számú kisegizisztencia várja az akció kimenetelét, amely értesülésünk szerint, teljes sikert ígér. A beadvány eredményeképpen már is több esetben megérkezett a minisztérium leirata, amely a ki-rótt bírságot elengedi. A kollektív akciótól függetle-nül egyébként a kereskedők egyesülete minden ilyen esetben egyéni felelősséget is nyújtott be a törvény-székhez. Ezek a fellebbezések természetesen, ameny-nyiben a pénzügyminisztériumhoz benyújtott kére-lém eredménnyel jár, nem kerülnek letárgyalásra.

Csehszlovákiában is drágul a vas.

A csehszlovák vasgyárak közlik, hogy az öntöttvas és a nyersacél ára ismét tíz százalékkal emelkedett. Október elején lejár az a szerződés, amelyben a gyárak kötelezték magukat az állammal szemben, hogy nem emelik a kovácsolt vas árát. Az ár-emelést azzal indokolják, hogy a vasérc és általában a vas ára mindenütt emelkedik.

Emelkedik a világ ólomtermelése.

Amerikai szakértők számításai szerint júliusban Spanyolországot figyelmen kívül hagyva, a világ ólomtermelése 155.800 tonna volt a júniusi 147 ezer 200 tonnával szemben. Az Egyesült Államokban a júliusi termelés 42.500 tonna, a júniusi 37.300 tonna volt.

**Konjunktúrális jelek
és az ipari termelés fokozódása
Jugoszláviában.**

A Vreme nagyobb cikkben foglalkozik a jugoszláv gazdasági helyzettel és megállapítja, hogy a konjunktúrális fellendülés, amely az elmúlt évben megindult, tovább tart, sőt fokozódott. Az időnként nyilvánosságra került gazdasági statisztikák öröndetes javulást jelentenek minden vonalon. Az üzleti forgalom meggyorsult, egyre nagyobb méreteket ölt. Különösen az év első három hónapjában tapasztaltak nagy fellendülést, de a második negyedévben sem csökkent az élénkség. A Narodna Banka statisztikai adatai nagyon kedvező fejlődésnek a dokumentumai. Az állami bevételek növekednek. Emelkedik a közvetett adó és a monopól bevétele is. Az állami vállalatok mind nagyobb haszonnal dolgoznak. A bányai és öntőipari termelés indexszámai jelentősen emelkedtek.

A termelés fokozódását mutatja a biztosított munkások számának emelkedése is.

A vasútépítési, utépítési és vízi munkálatoknál 12.938 munkással több dolgozik, mint a múlt év júniusában dolgozott. Az építőiparban az emelkedés 10.970, erdőiparban 9722, a textiliparban 7177. A pénzforgalom szintén növekedett, a bankok és takarékpénztárak betétei emelkedtek. A Narodna Banka is, mind több hitelt bocsát ki. A beruházások, a termelés emelkedése a fogyasztó vásárlóképeségének megnövekedését dokumentálja — írja a Vreme — és azzal fejezi be, hogy gazdasági téren Jugoszlávia további kedvező fejlődésre számíthat.

**Kedvező eredménnyel zárult
az Oradea-nagyvárad vasári iparosok
és a vándorcirkuszok közötti harc.**

Évről-évre megismétlődik, hogy az Oradea-nagyvárad vasári iparosokat, akik rendszeren és pontosan tesznek eleget a várossal szemben fennálló fizetési kötelezettségüknek, egyik napról a másikra helyükről kilakoltatják és a piac eldugott helyeire költöztetik, mert a piac általuk elfoglalt részén cirkusz akarja felütni sátrait.

A vasári iparosok szerencsétlenségére, a cirkusz rendszerint akkor jön, amikor a legforgalmasabb szezon várható. Iparostársaink télen a legnagyobb hidegben, nyáron a rekkenő melegben ott őrzik helyeiket, fizetik a magas helypénzeket, hogy azután ősszel és tavasszal, amikor vevőre leginkább számíthatnak, kényszerítve legyenek hogy megszokott helyeikről elköltözzenek és ezzel megszokott vevőköriüket elveszítik. Még ha a cirkusz kulturális értéket képviselne, vagy a város számára anyagi előnyöket jelentene, talán megértenénk a dolgot. Így történt az idén is. Jön a cirkusz és iparostársainknak sürgősen meghagyták, hogy régi helyeikről azonnal, minden késedelem nélkül költözzenek el. Az iparosok azonban ez alkalommal az illetékes tényezőktől akarták megtudni, hogy mi kényszeríti a várost, hogy adófizető polgáraival szemben az idegen vándorcirkuszokat pártfogolja. Pop Adalbert vezetésével felkeresték Fodor Péter polgármestert, aki a legnagyobb készséggel állt a küldöttség rendelkezésére és meglepetve hallgatta végig panaszait. Mitsem tudott a kilakoltatási intézkedésről és a legteljesebb mértékben osztotta az iparosok panaszát. Azonnal intézkedett, hogy a cirkuszt más helyre költöztessék és az iparosok rendes, megszokott helyén ne háborgassák.

A vasári iparosok jólesően vették tudomásul a küldöttség által elért eredményt.

A minisztérium hajlandó tiszteletben tartani a szerzett jogokat az üzemvezetők kérdésében

Az ipartörvénynek a képesítéshez kötött iparokról szóló szakaszainak egyike úgy intézkedik, hogy a kisiparos üzemvezetőt nem tarthat.

Ez az intézkedés gondot okoz mindazoknak, akik nem rendelkeznek megfelelő előképzettséggel ahhoz, hogy műhelyeiket üzemvezető nélkül is vezethessék. Az Oradea-nagyvárad Kereskedelmi Csarnok a konfekciós iparosok érdekében most újabb memorandummal fordult a kormányhoz és azt az értesítést kapta, hogy az iparügyi minisztérium hajlandó a sérelmes szakasz a végrehajtási utasításban olyképpen módosítani, hogy az üzemvezető kérdésében a törvény tiszteletben tartja a szerzett jogokat, de a jövőben kért iparendelvényeknél a képesítést megköveteli és üzemvezetővel való helyettesítést nem engedélyez.

A villanyüzemek fel akarják emelni az áramdíjakat

A napokban az ország villanyüzemeinek vezetői értekezletet tartottak a fővárosban, amely alkalommal azzal a kérdéssel foglalkoztak, hogy az üzemanyagok folytonos drágasága mellett fenntarthatják-e az eddigi áramdíjakat? Az értekezlet résztvevői azt mindenesetre megállapították, hogy a változott körülmények között azok az üzemek, amelyek eddig az áramdíj leszállítására törekedtek a fogyasztás növelése érdekében, ezt a politikát semmiesetre sem folytatják többé. Ráműtattak a villamosüzemek képviselői, hogy a tüzelőanyagok ára az utóbbi időben 25 százalékkal emelte az áramfejlesztési költségeket, ezenkívül megdrágult 62 százalékkal a szigetelt villanyhuzal, 13 százalékkal a villanykabel és 40 százalékkal a transzformátorok.

Az értekezlet egyelőre nem döntött az áramdíj emeléséről, kétségtelen azonban, hogy a drágulás tartós fokozódása okvetlenül maga után vonja a villanyszolgáltatás megdrágulását.

Huszonhét ipari vizsgáztató bizottság alakult Mureş-Maros megyében

Az új ipartörvény rendelkezései értelmében a Targumureş-marosvásárhelyi munkakamara a minisztérium elé terjesztette azoknak a Targumureş-marosvásárhelyi és vidéki mestereknek névsorát, akik a törvény értelmében hivatottak arra, hogy a minősített ipari munkásoknak készségét felülvizsgálják és a mesterigazolvány elnyeréséhez szükséges vizsgálatokat lefolytaszák. Ezideig az előterjesztések alapján 25 bizottság alakult meg, újabban még kettő van alakulóban. A 27 bizottság közül 11 már meg

is kapta a jogot az ipari készítség ellenőrzésére. Először a kijelölt bizottságok tagjait vizsgáztatják.

A hátralévő 16 bizottság kinevezése még folyamatban van. A bizottságok megalakítására és kinevezésére irányuló intézkedések augusztus 26-ika óta vannak folyamatban és azokat a munkakamara, a munkaügyi inspektorátus és a kereskedelmi és iparkamara megbízottai folytatják le.

Módosítani kell a munkabírósi eljárást

Huszonötezer ügyből két év alatt csak 18.000-et intéztek el.

Az Argusban cikk jelent meg a munkabíróságról, amelyben ennek az intézménynek működését bírálja a lap. Az Argus szerint egész Romániában tíz ilyen munkabíróság működik azaz a célja, hogy a munkaadók és alkalmazottak között felmerült viszályokat elintézzék. A hivatalos statisztika szerint a tíz munkabíróság 1934-ben és 1935-ben 25.000 ügygel foglalkozott. Ezek közül csak 18.000-et intéztek el, a többi még ma is folyamatban van. A munkaadók keveset pereskedtek, de annál többször fordultak az alkalmazottak a munkabíróságokhoz.

Ebből a zderül ki, hogy a munkabíróság inkább működik az alkalmazottak, mint a munkaadók számára. Ez ellen sem volna kifogásolni valója, ha a bíróságok tényleg céljuknak megfelelően működhetnének, a helyzet azonban az, hogy az alkalmazott által a munkabírósnál folyamatban tett eljárás nem jelent anyagi kockázatot, mert sem bélyegilletéket nem kell fizetniük, sem ügyvédet, miután a munkabíróság hivatalos védőt bocsát az alkalmazott rendelkezésére. Csakhogy éppen ez a sok előny teszi, hogy

az alkalmazottak, minden csekélységért perlik a munkaadókat,

akiknek sokszor igen hosszú pereket kell végigszenvedniük, órákat töltöniük a bíróságnál, csak hogy ne ítéljék el olyan összegekre, amelyeket a törvény szerint nem kötelesek fizetni.

Az alkalmazott szempontjából is sok hátránya van a munkabírósi eljárásnak. Ötvenezer leig terjedő ügyek kerülnek a munkabíróságok elé. Ugy a munkaadó, mint az alkalmazott a munkabíróság döntése ellen a törvényszékhez és a Legfelsőbb Semélyezéshez fellebbezhet. Mi következik ebből? Az, hogy a per sokszor évekig eltarthat. Más országokban külön fellebbezési bíróságok ítélkeznek ilyen ügyekben, ami lehetővé teszi gyors befejezésüket.

Miután a romániai munkástörvények igen tágeretűek az értelmezésben, el lehet gondolni — ir-

ja az Argus, — hogy a munkaadó részére ebből mi csoda kellemetlenségek származhatnak. Az alkalmazott minden kis ügyért a munkabíróshoz fordul, sőt a munkástörvény egyenesen felbátorítja erre az alkalmazottat, ahol a professzionális nevelés a képzettség még nem érte el a nyugati nívót. Szükség van tehát

a munkabírósi eljárás gyökeres reformjára, hogy ez az elsőrendű intézmény céljának megfelelően működhesse.

MIERT...

Egy öregúr elmegy az orvoshoz:

— Doktor ur — mondja — nyolcvan éves vagyok, szeretnék még husz évig élni. Tessék megmondani: milyen életmódot folytassak, hogy a száz éves kort elérhessem?

— Dohányzik? — kérdi az orvos.

— Nem.

— Iszik?

— Nem.

— Vannak barátai?

— Nincsenek.

— No, de a jó ég áldja meg — csapja össze kezét az orvos — akkor mi a fenének akar maga még husz évig élni?

CSALHATATLAN JÓTANACS.

Az Ojság című előkelő orvosi szakújságból vesszük az alábbi kiradást:

Az Ojságban jelentik: Dr. Stephen Morrison orvosnő megállapítása szerint 100—110 évig élhet az az ember, aki naponta 25 kilométert gyalogol, ebédjét guggolva eszi meg és minden negyedik nap vacsora után 16 és fél perccel melegvizet borogatást tesz a baltérdére, miközben énekelve 3248-ig számol, a páratlan számokat kétszer ejtve ki.

Az Economist 1938 évre a konjunktura hanyatlását jósolja

A londoni Economist legutóbbi számában a gazdasági konjunktura alakulásával foglalkozva megállapítja, hogy némi idényszerű visszaeséstől eltekintve, a termelés és a kivitel, a nyersanyagbehozatal még mindig emelkedőben van és a pénzpiac hangulata is kedvező. Mégis mutatkoznak olyan jelek, amelyek közeledő veszélyre mutatnak. Az elmúlt hónapokban a gazdasági tevékenységnek hanyatlására mutató jeleket lehetett megfigyelni, így elsősorban az építkezések területén. Az építkezések csökkenésénél azonban nagyobb jelentősége van gazdaságilag annak a lélektani változásnak, ami a piacokon ennek az esztendőnek eleje óta megfigyelhető. A tőzsde januárban érte el legmagasabb árfolyamait és az angol ipari papírok azóta kerekén 10 százalékkal estek. A besszpiac kialakulásának szimptomái tűnnek fel. Rossz hírek az árfolyamokat ellanyhitották, míg ezzel szemben a jó hírek nem tudták az irányzatot eléggé befolyásolni. A tőzsde hangulatának ez a változása előjele annak, hogy konjunktúrális változás előtt állunk. Azt, hogy az esztendő eleje óta ennyire megváltozott a gazdasági közvélemény, vészjelnek kell tekintenünk.

Mindezeknek a jeleknek figyelembevételével kellően előrelátónak kell lenni. Ősszel előreláthatólag a termelés és az áruforgalom újabb rekordokat fog elérni, de nem tudhatjuk, hogy mi következik ezután. Valószínűbbnek látszik azonban most, mint hat hónappal ezelőtt, hogy a konjunktura a következő esztendőben hanyatlani fog — ha nem is jutunk súlyosabb válságba.

Az elmondottakból azt a következtetést kell levonni, hogy kedvezőtlen jelek ellenére sem kell gazdasági összeomlástól tartanunk. A kilátások azonban bizonytalanok és helyes volna megfelelő előkészületeket tenni, mielőtt az ég beborul felettünk.

GONOSZ AKADÁLY.

Mandula elkecseregetten panaszkodik egyik ismerősének:

- Barátom, milyen gonoszak a mai nők.
- Na?
- Képzeld, hat hónapig udvaroltam egy lánynak és mégsem vehettem el.
- Akadály gördült a házasság elé?
- Igen, a feleségem...

Amit a férj akar...

Irta: SZITNYAI ZOLTAN.

Az asszony nem akarta, hogy elmenjenek a bankettre.

— Józsai, hallgasson rám, — kérte az urát, — jobb nekünk otthon, magunkban. Irjon pár sort, hogy igen sajnálja, de én... igen, azt írja, hogy én rosszul lettem az utolsó pillanatban.

De a férj nem tárgyalt. Igenis, el fogunk menni. Az nem mehet tovább, hogy légmentesen elzárkózzanak az élettől. A többi kollégák mindenütt ott vannak, ahol barátokat és hasznos összeköttetéseket lehet szerezni. Csak éppen ő nem, a legfiatalabb ügyvéd. Hogyan menjen a praxsisa, ha jóformán senkit sem ismer? Ő nem hivatalnok, aki megengedheti magának azt a fényűzést, hogy főnökei kívül fűtül az egész világra. Az ügyvédnek főnöke mindenki, akinek persze ügye lehet. És hogyan vegyen róla tudomást a perlekedni akaró emberek, ha őket sehol sem lehet találni?

— Ne is ellenkezzék tovább Katinka, hanem vegye fel szépen a sárgaselyem ruháját. Egy óra múlva itt lesz értünk a kocsi.

Az asszony megadta magát. Az a kis kikötése volt csak, hogy tízenegykor induljanak vissza. Addig kibírja valahogy, de ehhez szigorúan ragaszkodik.

— Hogyne, ezt meg lehet tenni — jószágoskodott a férj.

De, amikor a városon kívül fekvő Kőszömögi vendéglőnél kiszálltak és Katinka néhány lépést tett előre, ő halkán odamorgta a kocsi fülkébe:

Kifogyóban vannak a vasárkészletek a piacon

Nehézségekbe ütközik az építkezés a betonvas hiánya miatt.

A belföldi piacon egyre súlyosabban érezhető a vasárkészlet hiánya. A nyersvas állandó drágulása, a behozatali nehézségek és a hadiipar fokozott tevékenysége következtében a kereskedelmi vaskészletek kifogyóban vannak. Különösen nagy a hiány betonvasban és az állami megrendelésekkel túlhalmozott üzemek még a régi megrendeléseket sem tudják leszállítani. Többek között az egyik vashengermű 300 vagon betonvas leszállításával van hátralékban és ugyanez a helyzet a többi hengereműnél is. A beton-

vas hiánya miatt a legtöbb megkezdett építkezés nem fog elkészülni a tél beállta előtt, sok építkezést pedig el kellett halasztani jövőre a betonvas késedelmese leszállítása miatt.

Kifogyóban vannak a készletek kereskedelmi vasban, megmunkált vasban és vaslemezben is, ami természetesen az árak emelkedését vonja maga után.

Szeptember harmadikán 80 vagon nyersvas érkezett Oroszországból a calani vasgyár részére.

Módosítják a számlák kétezrelékes repülőilletékéről szóló rendelkezést

A nemzeti légügyi alap vezetősége úgy intézkedett, hogy valamennyi számlára két ezrelék erejéig repülőbélyeg ragasztandó. Az intézkedés alkalmazása körül sorozatos nézeteltérések támadtak, mert a pénzügyi közegek nem voltak hajlandóak elfogadni azt az álláspontot, hogy a számlák nettó-értéke után kell az érdekelteknek leróniok a repülőilletéket. Számos esetben megtörténik, hogy a számlákon feltüntetik a bruttó értéket is és ebből az összegből levonják a kedvezményeket és térítéseket. Ilyen esetben az érdekeltek természetesen a levonások után fennmaradó nettó érték után róják le a repülőilletéket, azonban a repülőilleték alap ellenőrző közegei minden ilyen esetben kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel, mert azt állítják, hogy a repülőbélyeg összegét az eredeti, tehát bruttó számlaérték után kell magállapítani. Megjegyzendő, hogy sok esetben az eredeti összegből eszközölt térítések értéke megközelíti a bruttó ár felét, így tehát a tényleges nettó-ár kétszerese után kell az érdekelteknek az illetéket megfizetniük.

A Gyáriparosok Országos Szövetsége behatóan foglalkozott ezzel a lehetetlen helyzettel és úgy döntött, hogy közbenjár a légügyi minisztériumnál kérve a repülőilleték alapról intézkedő törvény rendelkezésének alkalmazását, amelynek értelmében az illeték a nettó-összeg után fizetendő. A szövetség felkérte a minisztériumot, hogy szerezzen érvényt a törvény intézkedéseinek és kötelezze alárendelt közegeket a nettó-érték tudomásulvételére. Ugyátszik a szövetség közbenjárásának és érvelésének eredménye is volt, mert a nemzeti légügyi alap utasította valamennyi ellenőrző közegét, hogy egye-

lőre szüntessék be az ilyen természetű kihágási jegyzőkönyvek felvételét. Néhány nap múlva végleges és minden részletre kiterjedő határozat kerül nyilvánosságra, amellyel a központi bizottság meghatározza az illeték leróvásának feltételeit. Remélhetőleg ez a döntés a törvény szellemében készül majd el és határozottan kimondja, hogy csakis a számlák nettó értéke után kell az érdekelteknek a repülőilletéket leróniok. Egy ilyen értelmű döntés természetesen maga után vonná a már eddig felvett kihágási jegyzőkönyvek azonnali megsemmisítését is. Itt említtük meg, hogy egyik előkelő jogügyi szaklap a központi bélyegbizottság igen érdekes döntésére hívja fel a figyelmet. A határozat szerint amikor az eladó a vele folyó számla elszámolásban lévő vevőjének elismeri a számlája javára történt térítést, ez az elismerés nyugta jellegével bír, tehát a törvény intézkedéseinek megfelelően bélyegezendő. A központi bélyegbizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy bár a számbanforgó irat nem kimondott nyugta, mégis nyugtának tekintendő, mert fizetés elismerését tartalmazza. A központi bélyegbizottság határozatai egyébként törvényerővel bírnak.

— BESZÜNTETTEK A PARISI VILÁG KIÁLLÍTÁS LÁTOGATÓI SZÁMÁRA A KEZVEZMÉNYES FRANK FOLYÓSÍTÁST. A magánszemélyek számára szükséges valuta-tételeket kiutaló bizottság közli, hogy a párisi világkiállítás látogatói számára további intézkedésig nem engedélyez francia frank kiutalásokat, mivel a rendelkezésre álló készlet kimerült.

— Éjfélre jöjjön vissza értünk.

Mert úgy gondolta, hogy ha már egyszer kima radnak, legalább egy kis kóstolót akar a mulatozásból. Megforgatni néhány karcu derekat és poharazva elszívkedni a férfiakkal. Ehhez meg idő kell. Egyszer végre az történik, amit ő akar. Bajuszába rejtett, elégedett mosollyal sietett Katinka után.

Már együtt volt a társaság a hosszú U-alakú asztal mellett.

— Doktor Sárj József és a felesége — tette közhírré egy öblös hang, amikor beléptek.

— Csak hogy már ezeket is lehet látni, — hallatszott többfelől.

— No ugy-e? — diadalmaszkodott a férj Katinkára vetett tekintete.

Az asszonyt nyomban közrefogták alig ismert urak. Józsi meg egy szép asszony szomszédságában erőszakolt ki magának helyet. Így szokta mindig, aztán feléje sem néz a feleségének, amíg csak el nem mennek. Ezért is nem szereti Katinka az efféle összejöveteleket. Fukaron társalgott a szomszédjával és elkomorodva nézte, amint a férfiak arca ki-zsirosodott a remegő evéstől és a szemük átvéresedett a még bőségesebb ivástól. Ilyenkor aztán jönnek közelhajtó, ostoba suttogással, erőszakolt tánc-cal. Nincs visszataszítóbb, mint a kapatos ember.

Észre sem vette, honan, hogyan, megállt mögötte egy ismeretlen ur. Szót sem szőtt, csak állt, titokzatos mosollyal nézte Katinkát és nyilván azt várta, hogy kitörő örömmel felismerjék.

— Katinka, hát nem ismer meg? — szólalt meg végül is, rosszállással a hangjában.

Katinka még idegenebbül nézett rá. Bármennyire is iparkodott, gyermekkoráig tekintve, hasonló kövér uriembert nem sikerült felfedeznie az emlékezetében elmerült ismerősök panorámkájában. Csak fejének mozdulatával felelte némán, hogy nem, sejtelve sincs az illetőről.

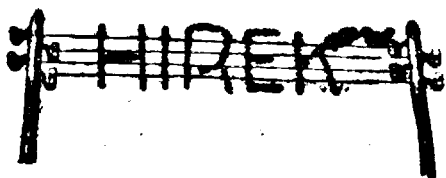
— Pedig be sokat táncoltunk hajdanán, — folytatta az idegen és megismította a bajuszát. Kissé közelebb hajolt az asszonyhoz. Most jön a meglepetés. Nagyhangon vágta ki: — Barkás Pista vagyok, kezitscsokolom.

Katinka egy pillanatra megnémult. Levegő után kapkodott, mintha ájulás környékeznél. Szent Isten! Tényleg Barkás Pista, az ő gyerekkori szerelme. Szörnyű, hogy minő csuf, kövér ember lett. Olyan kövér, hogy körüljárni is időbe telne. Rettenően szegylte magát azért a kislányért, akinek valamikor ez az ember tetszett. Kelletlenül, udvarias mosollyal felelte:

— Igazán nagyon örülök a váratlan vizontlátásnak.

Barkás Pista bokázott egyet a rég megszűnt dereka táján meghajította magát, olyasféleképpen, mint amikor a gumilabda kissé behorpadt. Katinka szeretett volna hangosan felnevetni, aztán hőiesesen nyugtatta kezét arra az utra, amit Barkás Pista tett meg vele.

— Kissé el kell udvariaskodnom a szomszédnőmmel, aztán gyűvök ám, — vigasztalta Katinkát, a mikor visszament a helyére.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.
Strada Brătianu 18.
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötésnél árengedmény.

Előfizetőinkhez!

Előfizetőink szíves elnézését kérjük, hogy lapunk elkésetten és nem rendes terjedelmében jelenik meg. A kellemetlen helyzetet az aradi nyomdászstrájk idézte elő. Arad nyomdai munkásai nemcsak fizetésemelést követeltek, hanem a napi 8 órai törvényes munkaidőnek 6 órára való leszállítását is, ami olyan felfokozott kivánság, hogy a város nyomdavállalatainak ekzisztenciáját fenyegette. A tárgyalások így eredménytelenül végződtek és a nyomdai munkások beszüntették a munkát. Reméljük, hogy vagy a strájk megszűnése, vagy a lapunkat előállító nyomdatüzem megfelelő berendezkedése révén a mai helyzet rövidesen megszűnik és lapunk újra a régi terjedelemben és színvonalon, rendes megjelenési idő mellett szolgálhatja ki iparos előfizetőit.

== CSÖKKENTIK A TŰZIFA FUVARDIJÁT.
Bucureştiből jelentik: Az államvasutak igazgatósága elrendelte, hogy szeptember tizenötödiktől december harmincegyedikéig a 400 kilométer távolságból érkező és Bucureştibe címzett tűzifaszállítmányok fuvardíjait lényegesen csökkentették.

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép

clmő lapot
hetenként husz oldal nagyságban jelenik meg. Előfizetési díj egy évre 150 lei, félévre 85 lei. Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mutatványszámot! — A lapban állandó iparos rovat!

De tekintetét onnan is egyedül Katinkára parazolta. Hol csak nézte, hol meg hunyorított is a koccintást mutató pohár pereme fölött. Majd intett a cigánynak:

— Huzd azt, hogy „Minék a szöke énekem, mikor én a barnát szeretem...” Aztán meg, hogy „Teutánad fáj a lelkem...” Hol nekikeseredve, hol vádoló karmozdulatokkal, hol meg rangosan, férfias sirvavigadással bögte a szöveget. A vak is láthatta, hogy ez a nagy elérzékenyülés Katinkának szól. Min denki őket figyelte. Ezeknek vagy volt már közülük egymáshoz, vagy ezután lesz. Az arcokra odatelepedett a sokat jelentő, titokzatos mosoly. Barkás Pista meg, mintha minden kételet el akarna oszlatni, elkönyökölt az asztalon, szembe Katinkával a mutatóujjának panaszos mozdítása közben, azt keseregte a facsegő hurokkal:

— Adjon Isten szebbet, jobbat nálammál, hej de nekem csak olyat, mint te voltál...

Erre már a férj is, aki eddig se hallott, se látott a szép asszony mellett, felkapta a fejét. Indulatosan Katinkához robogott:

— Ki ez az ember?

— Ez? — és Katinka megvetően lebiggyesztette az ajkát. — Fájdalom, az én gyermekkori szerelmem. Lesütötte a szemét, mintha azt vallotta volna be, hogy lopott.

A férjet azonban egy csöppet sem békítette meg ez a magyarázat.

— No hát én majd mindjárt kikopogom a fejéből, hogy mi jár neked, nem is az Uristen-től!

Amíg egy tanonc eljut a szegődtetésig...

Egy kisiparos a közigazgatás kötelezettségei elharapódzásáról elmélkedik s megállapítja, hogy egykor talán egy gyárat kevesebb formáság mellett lehetett berendezni mint ma egyetlen kis tanoncot beszegődtetni az üzletbe.

Egy egyszerű tanonc-szegődtetéshez először ki kell tölteni a munkakamarák rendelkezésére álló nyomtatványokat és ezekhez a következő okmányokat kell még csatolni:

1. A munkaadó iparengedélye másolatban,
2. a tanuló anyakönyvi kivonata,
3. a tanuló IV. elemi iskoláról szóló bizonyítványa,
4. állampolgársági bizonyítvány,
5. a betegsegélyzőtől 30 lei befizetéséről nyugta,
6. orvosi bizonyítvány arról, hogy a tanoncjelölt egészséges és
7. abban az esetben, ha a szegődtetett tanoncnak gyámja van, hivatalos bizonyítvány arról, hogy a gyám törvényes.

A KIS GYÜLÖLKÖDŐ.

A négyéves kis Évi rettenetesen haragszik az újszülött kis Tónira, rá se akar nézni. Így megy ez hetekig, végre amikor a kis öcsi már hathetes, a mama odatartja Évinek:

— Miért nem szereted, nézd, milyen helyes és szép kis gyerek.

— Igen, — mondja Évi kekeseredetten, — csak hallandó, amikor magára marad, miket beszél rólad.

== SZIGORU RENDELKEZÉSEK AZ AUTÓADÓ BEHAJTÁSÁRA. A gépkocsiadók behajtásával kapcsolatban a pénzügyminisztérium most új rendeletet küldött a pénzügyigazgatóságnak. A gépkocsik utáni adó behajtása jelenleg az évenként eszközölt adókiadás alapján, minden negyedéven történik. Abban az esetben, ha a közlekedési engedélyt beadták az autótulajdonosok, a pénzügyigazgatóság arra az időre, amíg a gépkocsit nem használták, leírták az adót. Ez az adóbehajtási mód — mint a rendelet mondja — sok esetben zavart okozott a könyvelésnél. Ezért a pénzügyminisztérium most ideküldött rendeletével úgy döntött, hogy a jövőben az autódót nem írják ki előzetesen, hanem mint előírás nélküli tartozást kezelik. Az adófizetés alóli kibúvárok megakadályozása céljából elrendelte a minisztérium, hogy a járműnyilvántartási lapok alapján a legszigorúbban ellenőrizték a pénzügyi közegek az adó pontos befizetését. Ha a befizetés nem történt meg, úgy a hátralékos adózókról kimutatást készítenek és felveszik a kihágási jegyzőkönyvet. A késedelmes autódó fizetőket kihágás esetén az adó háromszorosával bírságozzák meg, még abban az esetben is, ha utólag kifizették az adójukat.

— Csak nem akar botrányt? Gondoljon a kienturára. Különben is — és a karkötőorájára nézett — értünk mindjárt itt lesz a kocsi.

— Hiszen, ha itt lenne.

— Hogy-hogy?

— Mert azt én bizony csak éjjelutánra rendelem ide — vallotta be Józsi megszegyenülten, da dogva.

Katinka nem tudta, hogy mérgeledjőne, vagy nevéssen. No de most az egyszer pórul járt az ura Isten nem ver bottal.

— Hát akkor maradunk, — felelte kegyetlenül.

Talán úgy is lett volna, ha pont abban a pillanatban rá nem zendít a banda, hogy „Se nem kicsi, se nem nagy...”

— Eppen hozzám illő vagy — folytatta a távolból Barkás Pista.

A férj meg karonfogta s mint a pelyhet emelte fel Katinkát a helyéről.

— Menjünk — sziszegte a fülébe, — vagy agyonvágom azt a fickót.

— És hogyan menjünk? — kérdezte Katinka ártatlanul.

— Gyalog! — bömbölte a férj, már az épületen kívül.

— Majd csak akad utközben valami jármű, — vigasztalta később Katinkát, aki éppenséggel nem szorult semmi vigasztalásra. A nyilvánvaló baklövésnek olyan sorozatát követi el az ura, aminek majd ő veszi hasznát. Még nem tudja, hogyan. Annak is megörült, amikor megeredt az eső. A férj felelősége ezzel is fokozódott. Egyre megnémultabban és

JAMBOR ÓHAJ.

Unnep lévén, Mazzola elegánsan kiöltöve az utcán sétált és találkozott egyik ismerősével.

— Jónapot Mazzola ur — szölt az ismerős, — hogy vagy magának?

— Na, na, élek valahogy.

— És a kedves neje hogy van?

— Nekem legyen mondvá.

— ??

— Minden héten más szobalánya van.

== EMELKEDNEK A FÉM-ARAK. A L'Exportateur Américain szeptember havi értesülése szerint az antimon és kinaezüst 50 százalékkal emelkedett, az ón ára is emelkedőben van, de tartózkodnak a kőtektől. Ez már a japán—kínai háború kihatása, hogy Amerika a fémek exportra megszorította. Bizonyára ennek a kihatását rövidesen erősen érezni fogjuk az európai és romániai piacon is.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comisie cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban Antoniu Stéger Antal 918.

In Grupa II. Csoportban változatlanul 997. sa. esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupei de Ajutor de Inmormantare a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megcsúszik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban 1003. Ugray Józsefné.

Grill Adolfné.

In Grupa B. Csoportban 988 v. I. Stefan özv.

Razel Istvánné.

Tipografia „HIRLAP”, Arad.

megsemmisültebben lépegetett Katinka mellett. Néha bebújtak egy-egy utmenti fa lombjai alá s ha már azokon is becsorgott az eső, továbbáltak. A szép sárga selyemruha mind nedvesebb lett s még egy felöltő sem volt a férjnél, amit Katinkára teríthetett volna. Mire végre előkerült a kocsi, mind a ketten csuromvizesek voltak. Józsi akár a lehelletével szárítottatta volna fel Katinka átázott ruháját, testét, de egyelőre hasznosabbnak látszott, ha jó szorosan bepólyázza a kocsitakaróba. Katinka nagyokat nevetett befelé, de úgy tett, mint aki haragszik.

— Kitétt egy utálatos alak kellemetlenkedésének, a ruhám tönkreázott s még jó, ha nem kapok tüdőgyulladást. Ezt mind magának köszönhetem. Mert én hiába kérek és tanácsolok valamit, maga nem hallgat rám.

A férj teljes bűnbánattal nyögdecsele:

— Ezentul mindig. Igérem, hogy soha semmi se tesz kis szívem, amit maga nem helyesel.

Katinka elnézett, mintha a kijelentés értékét mérlegelné.

— Az nem elég, esküdjön meg.

— Esküszöm az életére, ami mindennél drágább nekem. — Könnyölgve nézett Katinkára:

— Megbocsát most már?

— Még egyszer és utoljára.

Aztán kegyesen megengedte azt is, hogy a férj felszínre hozhassa a takaró alól és megcsókolhassa a kezét. Magában már örült is, hogy minden így történt. Holnap megveszi az ezüsttrókat, ami után már rég vágyott.